

19.8.2020

Sisäministeriölle

Viite: Sisäministeriön lausuntopyyntö 7.7.2020 SM2021000 00.00.01.00.00 SMDno-2020-202 SM007:00/2020

HE laeiksi henkilökorttilain, passilain 5 ja 6 b §:n, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 15 ja 38 § sekä ulkomaalaislain 33 a ja 159 §:n muuttamisesta

Sisäministeriö pyytää mm. valtiovarainministeriön lausuntoa yllämainitusta hallituksen lakiesitys -luonnoksesta. Ehdotetut säädösmuutokset liittyvät unionin kansalaisten henkilökorttien sekä oikeuteen vapaaseen liikkuvuuteen käyttäville unionin kansalaisille ja heidän perheenjäsenilleen myönnettävien oleskeluasiakirjojen turvallisuuden lisäämisestä annettuun EU:n parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) 2019/1157, joka tulee voimaan 2.8.2021. Hallituksen esitykseen sisältyvillä henkilökorttilain (mm. sormenjälkien tallentaminen) ja ulkomaalaislain muutoksilla täydennettäisiin EU:n ID-asetusta (EU) 2019/1157 (unionin kansalaisten henkilökorttien sekä oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen käyttäville unionin kansalaisille ja heidän perheenjäsenilleen myönnettävien oleskeluasiakirjojen turvallisuuden lisäämisestä annettu asetusta), joka tuli voimaan elokuussa 2019.

Sisäministeriö on valmistellut lakiesitysluonnoksen yhteistyössä ulkoministeriön ja Poliisihallituksen kanssa.

Lisämenoja lakiesityksestä arvioidaan poliisille aiheutuvan kaikkiaan alle milj. euroa ja ulkoministeriölle 16 000 euroa. Tulojen lisäystä ei ole mainittu esitysluonnoksessa.

Lait ovat tarkoitettu tulemaan voimaan 2.8.2021.

Valtiovarainministeriö toteaa lausuntonaan seuraavan.

Valtiovarainministeriö sinänsä puoltaa lakiesityksen antamista, mutta katsoo, että kyseessä ei valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan ole vuoden 2021 valtion talousarvioesitykseen liittyvä ns. budjettilakiesitys. Säädösmuutoksista aiheutuvat lisämenot voidaan kattaa sekä sisäministeriön että ulkoministeriön hallinnonaloilla täysimääräisesti perittävillä maksuilla. Ko. muutokset tulee huomioida vuoden 2021 maksuasetuksia valmisteltaessa. Tämä tulisi selvästi todeta myös

lakiesityksen perusteluissa. Muutokset maksutuloissa ja menoissa tulisi tarvittaessa tarkistaa vuoden 2021 talousarvioesityksen budjettimomenttien selvitysosassa, sikäli kun niihin on tässä vaiheessa arvioitavissa muutoksia.

Valtiovarainministeriö pitää hallituksen esityksen luonnosta lähtökohtaisesti hyvänä ja perusteltuna edistämistapana henkilökorttien turvallisuuden ja luotettavuuden edistämiseksi. Uudistuksen lähtökohtana on valtiovarainministeriön näkemyksen mukaan pidettävä sitä, että henkilökorttien hakeminen taikka niiden uusiminen ei muuttuisi nykyistä hakemusprosessia työlämmäksi henkilökortin hakijalle.

Valtiovarainministeriö pitää erityisen hyvänä henkilökorttilain mukaista henkilökortin uusimisen prosessia, jossa hakijan ei tarvitse automaattisesti saapua henkilökohtaisesti viranomaisen luokse henkilökorttia sähköisesti haettaessa, jos laissa mainitut 9 ja 10 §:n mukaiset edellytykset täyttyvät. Vaikka kyseinen prosessi ei EU:n ID-asetuksen sananmuodon perusteella näyttäisi olevan mahdollista, voidaan nykyistä kansallista sääntelyä henkilökortin hakemisen helpottamiseksi pitää perusteltuna. Hakemus on siten mahdollista tehdä kokonaan verkossa ja hakijan tunnistaminen perustuu vahvaan sähköiseen tunnistamiseen. Valtiovarainministeriö yhtyy luonnoksessa esitettyyn näkemykseen siitä, että henkilökohtainen läsnäolo ensimmäistä kertaa henkilökorttia haettaessa ja vahva sähköinen tunnistaminen yhdessä luovat pohjan, jonka nojalla biometristen tunnistajien yhtäpitävyys hakijan henkilöllisyyden kanssa voidaan todeta. Lähtökohtaisesti viranomainen voi luottaa vahvaan sähköiseen tunnistamiseen ja sen hyödyntäminen myös haettaessa henkilöllisyyttä osoittavaa asiakirjaa kattaa tunnistamisen vaatimukset.

Luonnoksessa ehdotetaan muutettavaksi nykyistä henkilökorttilain säädöstä, jonka mukaan passihakijan sormenjälkitietoja saadaan ainoastaan asianomaisen henkilön suostumuksella käyttää myös hänen myöhemmin hakemansa henkilöllisyyttä osoittavan asiakirjan vastaanottamiseen. Koska sormenjälkitiedot talletettaisiin jatkossa passin lisäksi myös henkilökortin tekniseen osaan, säännöstä muutettaisiin siten, että jatkossa passin lisäksi myös henkilökortin hakijan sormenjälkitietoja voitaisiin käyttää henkilöllisyyttä osoittavan asiakirjan vastaanottamiseen.

Koska EU:n ID-asetus ei anna oikeusperustaa kansallisen tason tietokantojen perustamiselle tai ylläpitämiselle biometristen tietojen tallentamista varten jäsenvaltioissa, valtiovarainministeriö pitää perusteltuna sitä, että jatkossa sormenjälkien hyödyntäminen ylipäättään henkilöllisyyttä osoittavaan asiakirjaan perustuu kansalliseen sääntelyyn. Kun henkilökorttiteksteriin talletetut sormenjäljet olisivat hyödynnettävissä myös passin hakemisen yhteydessä, eikä hakijan tarvitsisi saapua henkilökohtaisesti viranomaisen luo henkilökorttia tai passia haettaessa, todennäköisesti kynnys henkilöllisyyttä osoittavan asiakirjan hakemiseksi madaltuu. Valtiovarainministeriö katsoo, että luonnoksessa ehdotettu

kansallisista syistä poliisin henkilötietolakiin tehtävä lisäys hakijan sormenjälkitietojen laajemmasta hyödyntämisestä on perusteltua henkilöllisyyttä osoittavan asiakirjan myöntäjän ja kortin hakijan näkökulmasta. Biometrinen tietojen aiempaa laajempi hyödyntäminen on huomioitu riittävältä osin laissa henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa.

Valtiosihteeri kansliapäällikkönä

Martti Hetemäki

Osastopäällikkö, budjettipäällikkö

Sami Yläoutinen

Tiedoksi

Valtiovarainministeriö

- BO (Vallinheimo, von Knorring)
- KAO (Eriksson)
- JulkICT (Laitala)
- VKO (Mäenpää)

